

Таким чином, результати дослідження показують, що при розробці напрямів розвитку адаптивної фізичної культури необхідно мати на увазі, що вправи з дрібною моторикою рук, з тактильними відчуттями, з масажем і самомасажем рук викликають оздоровчий ефект, який виражається в активації функціонування систем організму, покращенні зору і мозкової активності, а також у гармонізації процесів регуляції психофізіологічного стану організму. Для осіб з психофізіологічними вадами вправи з тактильною активацією дають можливість розвитку сенсорної системи, оздоровлення організму, підвищення інтелектуальних здібностей і пам'яті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Влахов А. Скрининговая энергоинформационная адаптометрия голографической матрицы человека / А. Влахов, О. Влахова // Валеология: сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку: 2 Міжнар. наук. - практ. конф., – Харків, 2004. Т. 3. С. 26–33.
2. Голуб Ю. С. Біорезонансна медицина – електромагнітний еліксир здоров'я / Ю. С. Голуб, О. О. Коптелов, М. П. Бондар // Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2018. 512 с.
3. Гончаренко М. С. Дослідження стану енергоінформаційної складової здоров'я дітей з патологіями зору / М. С. Гончаренко, Т. П. Камнева, В. П. Титарь, В. М. Мізрахі // Матеріали 7 заочної науково – практ. конф. «Сучасні проблеми логопедії та реабілітації», – Суми, 2018. С. 137–140.
4. Гуляр С. А. Постоянные магнитные поля и их применение в медицине. / С. А. Гуляр, Ю. П. Лиманский // К.: Ин-т им. А. А. Богомольца НАН Украины, Центр «Интернациональ». Украина, 2006. 308 с.
5. Мизрахи В. М. Кожное зрение – интерпретация в рамках голографической модели / В. М. Мизрахи, В. П. Титарь // Прикладная радиоелектроника, – Харьков, 2009, т. 8, № 1. С. 62–71.
6. Спосіб визначення енергоінформаційного поля організму людини. / М. С. Гончаренко, Т. П. Камнева, К. В. Носов. Патент України № 23282, опубл. 25.05.2007, бюл. №7.

УДК 336.6:8'233-053.4

Є. Д. Греченко

студентка спеціальності

Корекційна освіта

І. В. Кравченко

викладач кафедри логопедії

Сумський державний педагогічний

університет імені А. С. Макаренка

ВИКОРИСТАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОЦЕСІ СЛОВНИКОВОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті обґрунтовано ефективність використання образотворчої діяльності в процесі словникової роботи з дітьми дошкільного віку.

В статті обґрунтовується ефективність використання образотворчої діяльності в процесі словникової роботи з дітьми дошкільного віку.

The article substantiates the effectiveness of the use of visual activity in the process of vocabulary work with preschool children.

Ключові слова: дошкільний вік, образотворча діяльність, словник, словникова робота.

Ключевые слова: дошкольный возраст, изобразительная деятельность, словарь, словарная работа.

Key words: preschool age, visual activity, vocabulary, vocabulary work.

Постановка проблеми. Мовлення – це великий дар природи, завдяки якому люди отримують великі можливості спілкування один з одним. Оволодіння рідної мови дітьми дошкільного віку розглядається у сучасному дошкільному вихованні як основа виховання і навчання дітей, що дозволяє дитині сприймати явища навколишнього середовища осмислено та доволіно. Збагачення словника є основою для подальшого оволодіння граматично правильного зв'язного мовлення. Ефективним для розширення словника дошкільників є використання художньої діяльності.

Дослідження таких науковців в галузі педагогіки та психології, як А. Богуш, Н. Гавриш, Т. Казакова, Е. Маркова доводять, що дитина за своєю природою є поліхудожньою. Вона здатна охопити всі види художньої діяльності у процесі розвитку. При цьому гармонійний взаємозв'язок видів художньої діяльності, у якому мовлення і художнє слово є

базою, створює сприятливі умови для збагачення словника дошкільників. У образотворчій діяльності мовленнєві дії спрямовують зміст і мету зображення, або навпаки, підпорядковуються їм. Слово і зображення стають для дітей найкращими засобами вираження зовнішнього світу, самостійності, оригінальності думки в художньому образі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемою формування словника дітей дошкільного віку займалося багато вчених. Аналіз природи слова та особливостей засвоєння дітьми словника здійснювали М. Коніна, В. Яшина, А. Богуш, О. Вепрева, Є. Тихеева. Вони наголошували на художньо-естетичному потенціалі образотворчої діяльності для розвитку мовлення й зокрема, збагачення словника. Діти засвоюють спеціальну термінологію образотворчої діяльності, що робить процес сприймання більш усвідомленим (О. Дронова, Т. Казакова, І. Ликова та ін.). Також вчені наголошували на ролі емоцій, які є механізмом, що приводить у дію когнітивні процеси та сприяє активізації довільних дій дитини (Г. Леушина, Н. Соловйова, М. Кольцова).

Мета статті полягає у висвітленні ефективності застосування образотворчої діяльності в процесі словникової роботи з дітьми дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Мовлення не є вродженою навичкою людини, воно формується поступово. Особливо важливо для формування мовлення розвиток мовленнєво-рухової, мовленнєво-слухової, зорово-моторної координації. Найсприятливішим періодом для активного розвитку мовлення, а саме для збагачення словника є дошкільний період. А. Леонтьєв характеризує дошкільний вік як час фактичного становлення всіх психологічних механізмів особистості, а тому він є настільки важливим [5]. Розвиток дитини цього віку значною мірою залежить від створених навколо неї умов. Мовленнєвий розвиток не затримується, якщо використовуються засоби, що стимулюють отримання нових яскравих вражень та створюється атмосфера, у якій з'являється бажання дитини до спілкування. Одним з таких засобів може

стати образотворча діяльність.

Дітям дошкільного віку подобається малювати, вигадувати та фантазувати. У дошкільників виявляється природне бажання намалювати малюнок, за допомогою фарби, ліній висловити свої емоції на папері, передати свій настрій та залишити свої враження від побаченого в реальному житті. За змістом малюнка можна робити висновки про рівень мовленнєвого розвитку дитини, виявити стан образотворчих, сенсомоторних здібностей та навичок дітей, а також рівень знань про навколишню дійсність.

Малювання, ліплення та аплікація – види образотворчої діяльності, основне призначення яких образне відображення дійсності. Образотворче мистецтво – одне з найцікавіших видів діяльності для дітей дошкільного віку: воно глибоко хвилює дитину, викликає позитивні емоції та великий інтерес. Тут дитина виражає свої емоції та почуття [1].

Н. Крупська зазначала, що змалечку дитина намагається різними способами висловити отримані нею враження: рухом, словами, мімікою. Треба дати можливість їй розширити межі фантазії та вираження. Треба дати дошкільнику матеріал: глину для ліплення, фломастери, фарби, олівці та папір, клей, ножиці та різний матеріал для конструювання, продемонструвати та навчити, як користуватися цим матеріалом [4].

Саме для дошкільників характерне «бухливе» зростання словника за рахунок засвоєння номінативної лексики і формування навколо «мовного ядра» семантичних та асоціативних полів, розквіт словотворення. Поєднання семантичного й асоціативного аспектів сприяє формуванню в дітей цього вікового періоду системи словесних значень, уточненню семантики кожного слова та переведенню слів із пасиву в актив. Зростає інтерес до слова, його звучання й значення; підвищується уважність до точного вживання слів – формуються механізми пошуку, відбору слів і способів їх зв'язку. Набуває розвитку естетична логосфера [5].

А. Запуніді відводив велику роль заняттям з образотворчої діяльності. Вони сприяють гармонійному розвитку дитини, поглибленню знань про навко-

лишній світ, набуттю знань про предмети та явища, вирішенню завдань мовленнєвого розвитку, а саме:

1. Збагаченню пасивного словникового запасу;
2. Формуванню активного словникового запасу;
3. Розвитку зв'язного мовлення;
4. Формуванню правильної вимови;
5. Вмінню вигадувати та описувати побачене, розповідати про те, що зобразив у своїй роботі [3].

У процесі словникової роботи засвоєння номінативної функції слова є початковим етапом у розвитку розуміння мовлення. Тобто все, що оточує дитину, його дії та вчинки мають назву. Для того, щоб слово-назва стало словом-поняттям, на нього необхідно виробити велику кількість умовних зв'язків, в тому числі і рухових [4].

Діяльність, що пов'язана із зображенням, є основою для реалізації активності, адже людина засвоює 10% – з того, що чує, 50% – з того, що бачить, 90% – з того, що робить.

У спільній діяльності вихователя та дитини необхідно здійснювати взаємодію образотворчої та мовленнєвої діяльності. Під час розмови з дітьми, може відбуватися процес виконання яких-небудь дій. Вихователю необхідно пояснити те, що відбувається на папері. Ці коментарі познайомлять дитину з новими словами та їх значеннями, а також стануть більш зрозумілими вже знайомі слова. Все це буде сприяти розширенню пасивного словника дитини. Будь-яку спробу дитини коментувати свої дії, необхідно заохочувати та підтримувати.

Художньо-мовленнєва діяльність на основі малюнка впливає на розвиток монологічного мовлення, його образної виразності, художнє слово та розповіді дітей за малюнками допомагають збагаченню задуму, змісту малюнка.

Збагачення словника здійснюється на основі іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Розширення словника прикметників здійснюється паралельно з розвитком уявлень про кольори, величину, форму, висоту, товщину, а також на основі вмінь порівнювати предмети за різними ознаками.

Діти вчаться звертати увагу на кольори, співвідносити їх. У процесі малювання вони запам'ятовують їх назви, вчаться диференціювати їх, отримувати нові кольори з вже відомих. Дошкільники засвоюють різні техніки малювання і в процесі їх виконання збагачують як іменниковий словник, так і дієслівний.

Мовлення у процесі малювання дає можливість дошкільнику відшкодувати обмежені можливості зображувальних матеріалів: дитина дає персонажам характеристики, які важко зобразити на папері (наприклад, моральні якості). Мовленнєве пояснення дає змогу дитині подолати недосконалість власного ручного вміння: невміння зобразити пропорції, перспективу, динаміку подій.

Учені, які займаються вивченням діяльності дитячого мозку, психіки дітей та їх мовленнєвого розвитку зазначають велике стимулююче значення функції руки. Так, дослідження, проведені В. Бельтюковим, М. Кольцовою, Л. Новіковим, показують, що існує онтогенетичний взаємозв'язок розвитку дрібної моторики та мовлення, пояснюючи той факт, що рухи руки історично, в процесі розвитку людства, мали вплив на становлення мовленнєвої та комунікативної функцій [6]. Тому, процес маніпулювання з матеріалом для ліплення (тістом, пластиліном), аплікації (ножицями, клеєм та ін.), або ж кистями, олівцями, фломастерами буде сприяти розвитку дрібної моторики кистей рук і тим самим стимулювати розвиток мовленнєвих зон кори головного мозку.

Часто діти, внаслідок того, що не вміють вільно виконувати точні дії пальцями, не регулюють силу натиску на папір, лінії виходять кривими та хаотично розташованими, відчувають психологічні бар'єри до образотворчої діяльності. Для розвитку впевненості дитини в своїх можливостях ефективно використовувати на заняттях такі техніки, як малювання мильними бульбашками, техніка рваної аплікації, використання точкового та поролонового малюнка. Усе це сприяє подоланню дитячих страхів, викликає у дитини бажання створювати щось нове. Діти з великим бажанням експериментують з восковими олівцями, свічками, їм подобається малювати своїми долонями,

пальчиками, із задоволенням працюють сіллю, різними крупами. Такі нестандартні техніки дозволяють зробити образотворчу діяльність пізнавальною, збагатити словник новими назвами матеріалів, технік, рухів, дій [2].

Висновки. Таким чином, поєднання образотворчої та мовленнєвої діяльності дітей є досить ефективною. Їх інтеграція дає змогу підвищити мовленнєву активність дитини, активізувати психічні процеси (увагу, сприймання, пам'ять), розвивати фантазію та уяву, активно поповнити як пасивний, так і активний словник дитини новими поняттями. Образотворча діяльність сприяє емоційно-вольовому розвитку, оскільки стимулює дитину до вираження своїх почуттів, формує відповідальне відношення до виконуваної роботи та доведенню її до кінця. Така інтеграція повинна відбуватися як і у дитячому садку, так і вдома.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богуш А. М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А. М. Богуш, Н. В. Гавриш [За ред. А. М. Богуш] – К. : Вища шк., 2007. – 542 с.
2. Демчук М. Нетрадиційні техніки / М. Демчук // Палітра педагога. – 2001. – №3. – С. 22 – 25.
3. Запунди А. А. Роль изобразительной деятельности в развитии функций речи у детей дошкольного возраста: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.13 / А. А. Запунди. – Москва, 2013. – 35 с.
4. Крупская Н. К. О задачах художественного воспитания // Пед. соч. в 10-ти томах, Т. 3. – М., 1959. – С. 313-317
5. Леонтьев А. Н. Общее понятие о деятельности / А. Н. Леонтьев // Основы теории речевой деятельности. М.: Наука, 1974. С. 5 – 20 с.
6. Сухорукова Г. В. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі: підручник / Г. В. Сухорукова, О. О. Дронова, Н. М. Голота, Л. А. Янцур; за заг. ред. Г. В. Сухорукової. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 376 с.

УДК 376.3

А. Р. Дорошенко

студентка спеціальності

Корекційна освіта

І. В. Кравченко

викладач кафедри логопедії

Сумський державний педагогічний

університет імені А. С. Макаренка

ОСОБЛИВОСТІ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті розглянуто особливості виховання почуття патріотизму у дітей дошкільного віку.

В статье рассматривается проблема воспитания чувства патриотизма у детей дошкольного возраста.

The article deals with the problem of raising the feeling of patriotism in pre-school children.

Ключові слова: патріотизм, національне виховання, дошкільний вік.

Ключевые слова: патриотизм, национальное воспитание, дошкольный возраст.

Keywords: patriotism, national education, preschool age.

Постановка проблеми. На сьогодні патріотичне виховання дітей є актуальним питанням тому, що ведуться воєнні дії на Сході нашої держави й постає серйозне питання щодо підготовки майбутніх захисників, тих, хто віддано любитиме свою країну.

Важливу роль відіграють у цьому дошкільні навчальні заклади та родина. Дошкільний навчальний заклад – це перша сходинка у здобутті дитиною освіти. Саме ця «золота пора» є тою «дитячою колискою», біля якої народжується нація [4, с. 4].

На сучасному етапі не менш важливим є усвідомлення ролі педагогів для інтеграції дітей у суспільство, формування у них ставлення до себе, до людей, світу в цілому, тому що це буде впливати на ставлення самої дитини до своєї країни, тобто формування її як національно-свідомої особистості [2, с. 4].

Актуальність патріотичного виховання в тому, що воно є поштовхом для становлення народу України як єдиної нації, об'єднання українців в одне ціле, для укріплення соборності держави.

Патріотичне виховання є важливою частиною безпеки країни. Державні сим-